

Program

<p style="text-align: center;">Magyar Természetbarát Szövetség működési-fejlesztési programja 2008-2015</p>
--

Tartalom

Bevezető
Helyzetelemzés
Célrendszer
Küldetés
Programrács (Cél és feladattábla)

Bevezető

A Magyar Természetbarát Szövetség pályázati kiírásában Országos Központjának vezetésére keres igazgatót. Ha klasszikus értelemben közelítjük meg a feladatot, akkor tulajdonképpen „csak” arról van szó, hogy egy demokratikusan felépített szervezet, döntéshozó szerveinek (küldött közgyűlés, elnökség, operatív elnökség) munkaszervezetét kell irányítani. E kissé zavaros megállapítást erősíti az a tény is, hogy a közelmúltban lezajlott közgyűlésen a főtítkári feladatkör megszűnt, s ahelyett jött létre a megpályáztatott munkakör.

Miért is érdekes ez? Hát elsősorban azért, mert ilyen alapon erős hatásköri túllépés lenne, a szövetség egészét érintő koncepcionális kérdéseket feszegetni, s „mindössze” az apparátus hatékonyabb működtetésével kapcsolatos elképzeléseimet kellene papírra vetni. Nézze el nekem a pályázat kiírója, hogy mégis e szereptévesztés hibájába fogok esni! Ugyanis, a szervezet történetének és eddigi gyakorlatának ismeretében úgy érzem, hogy bizony meg kell fogalmaznom az általam helyesnek vélt irányt, még akkor is, ha az oda vezető lépéseket több esetben a döntéshozóknak kell jóváhagyniuk.

Helyzetelemzés (Bognár Mária elemzésének felhasználásával)

Hazánkban az első turistaegyesület 1873. augusztus 10-én alakult Ótátrafüreden, s lassan 100 éve annak, hogy 1913. novemberében létrejött a Magyar Turista Szövetség. S bár, az 1987-ben önálló jogi személyiséget nyert szervezetünk az 1957-ben létrehozott Magyar Természetbarát Szövetség jogutódja, érdemes átfutni a szövetség létrehozását indokló eredeti célokat, már csak azért is, mert napjaink forrásvezérelt működési gyakorlatában, azaz a működési források megszerzésért zajló szakadatlan küzdelem során – olykor, olykor – elhalványulnak a szövetségé szerveződést sürgető akkori, és tegyük hozzá: mai célok, érdekek, törekvések.

Így, az akkor megfogalmazott célok közül ma sem árt – persze napjaink természeti-társadalmi környezetének megfelelően újrafogalmazva - szem előtt tartani a különböző turista szervezetek tevékenységének, programjainak koordinációját, az általános érdekképviselést, a kedvezmények biztosítását, a „tilos területek elleni tevékenységet”, a természetjárás és a turista területek fejlesztését, az évenkénti vándorgyűlés szervezését, a turista könyvtár és kiállítás létrehozását, a képviseltet külföldi és nemzetközi turista szervezeteknél, s nem utolsósorban az akkoriban létrehozott szakági működési rendszert (gyalogos, alpin, túrasíző, vízi, barlangos).

Program

Csak akkor jelenthetjük ki, hogy szervezetünk a százéves hagyományok folytatója és ápolója, ha a fenti célokat folyamatosan változó világunkban, és a megkezdett szervezetfejlesztési folyamat során sem felejtjük el.

S bár 1998. január 1-jétől kiemelkedően közhasznú szervezatként működünk, nehéz lenne megállapítani, hogy e cím elnyeréséhez szükséges „állami feladat átvállalás”, mennyiben hangolta át a szervezet tevékenységi körét, helyezte át máshová a hangsúlyokat. Céljaink megfogalmazásakor ma is az egészséges életmód kialakítását és elterjesztését, a természet védelmét és az ehhez szükséges feltételek (érdekképviselet, szakmai fejlesztés, túravezető-képzés, útjelzeshálózat-gondozás; a szakirodalom, a térképkiadás és a szaksajtó segítése, a nemzetközi kapcsolatok fejlesztése) biztosítását hangsúlyozzuk.

Szövetségünk tevékenységét hat – eltérő intenzitással működő - országos szakági bizottság (barlangász, gyalogos, hegymászó, kerékpáros, síző, vízitúrázó) valamint szálláshely információs szolgálat, természetvédelmi bizottság és nemzetközi túrabizottság működtetésével látja el. A gyalogtúra bizottság keretében további 5 bizottság működik (oktatási-, túra-, technikai-, verseny- és minősítési albizottság); a barlangbizottság keretében működik a Barlangi Mentőszolgálat.

Szövetségünknek 2007-ben 420 tageszervelete volt 20.556 fő egyéni taggal. Területi szervezettségünk: 5 regionális természetbarát szövetség működik; valamennyi megyében és a fővárosban van területi szövetségünk; ezen kívül 19 kerületben és 6 városban működik bizottság. Sajnos, szomorúan kell megállapítanunk, hogy tagságunk létszáma és tagszervezeteink száma folyamatosan csökken, miközben tagságunk átlagéletkora nő.

Nemzetközi tevékenységünk is jelentős. 1990 óta újra tagjai vagyunk a Nemzetközi Természetbarát Szövetségnek (az NFI: Naturfreunde Internationale alapítói voltunk 1934-ben) és 1986 óta az Európai Gyalogos Turista Szövetségnek (Europäische Wandervereinigung) is. A fenti nemzetközi szervezeteken kívül közvetlen munkakapcsolatot tartunk fenn a Cseh Turista Klubbal, a Szlovák Turista Klubbal, a lengyelországi turista egyesülettel (PTTK), az Erdélyi Kárpát Egyesülettel és a romániai Természetbarátok Kárpát Ligájával. Ma már több magyar turista egyesület és területi szervezet kétoldalú kapcsolatot ápol az Európában működő turista szervezetekkel, s az MTSZ nemzetközi bizottsága évente 4-5 túrát szervez központilag.

Külön szólnunk kell a túravezető-képzésről. Már csak azért is, mert az „Aranyjelvényesek klubjának” közelmúltban lezajlott 30. találkozóján többen megkongatták a vészharangot e tárgykörben. Szakági bizottságaink egészen a közelmúltig, évente több alkalommal szerveztek különböző szintű túravezetői tanfolyamokat, de úgy látszik ez idén már kisebb lelkesedéssel zajlott, mert ez évben mindössze egy új aranyjelvényes született, szemben az évente átlagosan jellemző 7 új taggal. Bár a rendszer működése szakáganként más és más, mindenképpen át kell gondolni, hogy milyen központi lépésekkel tudjuk segíteni a túravezetők képzését.

Fontos feladatunk az útjelző hálózat fejlesztése, gondozása is. Magyarország területén 11.000 km hosszúságú jelzett turistaút van, ebből 2.519 km országos, illetve nemzetközi jelentőségű. Szövetségünk Gyalogtúra Bizottsága koordinálja e turistautak jelzéseinek festését, felújítását, karbantartását, az új útvonalak kijelölését.

Program

Kiadványaink közül az éppen utolsó számához érkezett Természetbarát Híradót érdemes elsősorban megemlíteni azzal a kitételrel, hogy a jövőben nem csak az újság tartalmi és formai kérdéseit érdemes átgondolni, hanem a fenntarthatóságát is, amelybe az alapteremtés (pályázatok, hirdetések, támogatók) éppúgy beletartozik, mint az adatbázis építés, a tagdíjak vagy a terjesztés problémái. De más kiadványok megjelentetése is dicséri a szövetség és tagszervezetei ez irányú tevékenységét, így például az eseménynaptár, a különböző térképek, szakkönyvek, igazoló füzetek, és túrázást népszerűsítő kiadványok és szóróanyagok.

Itt kell megemlítnünk a szövetség honlapját is, amely korszerűnek mondható, de számos ponton frissítésre, akadálymentesítésre szorul, s be kell vallanunk, hogy teljesen hiányzik a hozzá rendelt marketing tevékenység. Korunkban elengedhetetlen, hogy folyamatosan moderálva és „monitoringozva” működjön, s az, hogy sok egyéb mellett, multimédiás szolgáltatásokat is nyújtson. Mindenesre, ha valaki figyelmesen végigböngészi a honlapot (és nem olvas bele a fórumokba), az ott olvasottak egy demokratikusan működő, széles tevékenységskálával és nagyszámú tagsággal rendelkező, minőségbiztosítási rendszer szerint „üzemelő” szervezet benyomását keltik.

Rendezvényeink közül kiemelkednek a hagyományos, évente megrendezésre kerülő programok, így a teljesség igénye nélkül a Gyalogtúrázók Országos Találkozója, a Természetjárók Napja, a Természetjáró Gyerekek Országos Találkozója, a Természetjáró Diákok Országos Találkozója, az elnök-főtisztviselői továbbképzés, Kelet-magyar megyevezetők Tanácskozása, Dunántúli megyevezetők Tanácskozása, vagy az Aranyjelvényesek Találkozója. Ezekon kívül számos nyílttúrát, emléktúrát, teljesítménytúrát, találkozót-tábort, vándortúrát és versenyt szervezünk évente.

Tevékenységeink közül talán a legnépszerűbbek a különböző jelvénytulajdonos túrák. Ezek bizonyos területek, létesítmények, történelmi emlékek helyeinek stb. rendszeres vagy folyamatos felkeresését igénylő túrasorozatok, melyek teljesítését jelvényvel, oklevéllel ismerik el. A tagszervezeteink által meghirdetett közel 100 jelvénytulajdonos túra felsorolása meghaladja e pályázat kereteit, de a központi szervezésű Országos Kéktúrát - amelynek ügyintézését 1961 óta az MTSZ végzi -, Rockenbauer Pál Dél-dunántúli Kéktúrát, és az Alföldi Kéktúrát feltétlenül meg kell említenünk.

A fenti felsorolásból egyelőre hiányzik az az érdekvédelmi, érdekérvényesítő munka, amelyet már annak idején, a szövetség létrehozásakor is megfogalmaztak az alapítók. Persze most, mikor a szervezet első számú vezetője egyben a környezetvédelmi miniszter is, ennek nem érezzük a hiányát, de hosszútávon ki kell alakítani, illetve újra meg kell teremteni azokat a fórumokat, eszközöket, módszereket, csatornákat, kapcsolatrendszereket, amelyekkel biztosítani tudjuk tagságunk és ügyünk érdekvédelmét, érdekérvényesítését.

Ugyancsak kevés szó esett a természetvédelmi tevékenységről, pedig a szervezet jövőképében ennek a területnek sokkal hangsúlyosabb szerepet kell szánni. Remélhetőleg sokat segíthet az ügynek az alakulóban lévő Természetvédelmi Bizottság és az ugyancsak (újra)formálódó Természetvédelmi Szolgálat.

Természetesen, a helyzetelemzéshez hozzátartozik a szövetség gazdálkodásának, infrastrukturális ellátottságának, saját tagsága felé nyújtott szolgáltatásainak, kommunikációjának és az országos központ működésének értékelése is. Ehhez, a helyzetelemzés zárásaként, egy SWOT táblát mellékelek, de néhány gondolat erejéig, ezt megelőzően is foglalkozom a fenti területekhez kapcsolódó néhány kiemelten fontos témával.

Program

A szervezet országos központja állandó létbizonytalanságban, a civil szervezetek többségére jellemző forrásvezéreltséggel küzd. Az elnyert pályázatoktól, és a célszerű működésből származó bevételek nagyságrendjétől függően az éves bevétel 60-80 millió forint körül mozog. Ennek fele, harmada tekinthető szűken értelmezett működési költségnek, amelyből biztos, de bizonytalanul utalt - bevételnek csak az állami finanszírozás (6-7 millió forint) tekinthető. Ilyen feltételek mellett az év eleji tervezés meglehetősen komolytalannak tűnik, hiszen szinte minden bevételünk esetleges. A tervezhető, kiegyensúlyozott és az alapfeladatokra koncentráló, hosszú távú működéshez állandó bevételi forrásokhoz kellene jutnunk.

Infrastrukturális ellátottságunk megfelelőnek mondható, hiszen egy jól megközelíthető, patinás központtal rendelkezünk. Igaz, a központ felszereltsége, beosztása, kihasználhatósága hagy némi kívánnivalót maga után, s talán hosszabb távon szerencsésebb lenne egy fenntarthatóbb, funkcionálisan is átgondoltabb, s nem utolsó sorban több szolgáltatást nyújtani képes központot kialakítani.

A szövetség szervezetfejlesztésének két stratégiai feladata a kommunikáció és a szolgáltatásrendszer újraépítése. Ehhez sok egyéb mellett szükség lesz a szervezeti háló, a tagnyilvántartási és adatbázis-kezelési rendszer átgondolására, a tagság számára hozzáférhető szolgáltatási és kedvezménycsomagok összeállításra, és egy tervezett, tudatosan irányított befelé és kifelé is működtetett kommunikációs rendszerre.

Az Országos Központ, a Magyar Természetbarát Szövetség munkaszervezete. A jelenleg 5 fős csapatban csak nagy vonalakban működik a tudatos és tervszerű munkamegosztás. A 11 órás nyitva tartásban megvalósuló folyamatos ügyfélszolgálat, a szabadságok és betegállományok, valamint a rendelkezésre álló apparátus lehetőségeit mind minőségében, mind mennyiségében meghaladó feladatok és folyamatok miatt, nehezen vezethető be, illetve követelhető meg a szigorú munkaköri beosztási-, hatásköri- és felelősi rendszer.

Több feladatkör ellátatlan, s mindenki végez eredeti munkakörébe nem tartozó feladatokat. A munkaszervezet újraépítéséhez, hatékonyságának növeléshez el kell készíteni a szervezet feladat és folyamat térképét, ha szükséges át kell csoportosítani, vagy le kell építeni feladatokat, vagy éppen ellenkezőleg: önkéntesek, ösztöndíjasok, pályázataik forrásokból finanszírozott munkatársak bevonásával és projektiroda működtetésével kell a hatékonyságot növelni.

A következő SWOT táblázat a szervezet belső diagnózisa és a környezet elemzése alapján készült. A fentiekből s az alábbi analízisből levonható tapasztalatok és következtetések alapján állítottam össze azt a cél- és feladattábla (programrác), amely önálló projektek formájában ütemezi a szervezet általam fontosnak ítélt rövid, közép és hosszú távú feladatait.

Program

Célrendszer (honlapról)

Az Alapszabályban megfogalmazott célok alapján került a honlapra az alábbi célrendszer. Itt kell megjegyeznünk, hogy ez egy jövőkép-alkotási folyamat elindításának szükséges, de nem elégséges feltétele. Ráadásul ezek egy része inkább feladat, mintsem cél. Az új alapszabály megfogalmazásakor, majd ezeket is át kell gondolni.

„A Magyar Természetbarát Szövetség célja:

- Felkeltse az egészséges életmód, a természetjárás iránti igényt,
- A rendszeres mozgás, a természetjárás rendszeres gyakorlása,
- Szakági vagy területi szerveződés alapján újabb egyesületek, klubok létrejötte,
- Az ifjúsági korosztály sportos, egészséges életmódra nevelése, a természet megismertetése,
- A természetet és tájékozódást ismerő túravezetők képzése, a jelzett turista úthálózat karbantartása, nyilvántartása
- Turisztikai térképek, turista szakirodalom létrehozása, kiadása,
- Kezdeményezi és ösztönzi újabb természetjáró szervezetek létrejöttét,
- A szövetség kedvezményeinek biztosítása, bővítése.”

Küldetés (honlapról)

A Küldetés megfogalmazása szintén a stratégiai tervezésen alapuló jövőképpalkotás egyik alappillére. Fontos, hogy ezen valaki, valamikor már elgondolkodott. Sajnos, az alábbi felsorolás szintén kilóg a kategóriájából: részben célokat, részben feladatokat sorol. De mivel nem feladatom, és nem hatásköröm küldetést fogalmazni (ráadásul ez mindig közös termék), abból indulok ki, ami a honlapon szerepel. Mégis úgy gondolom, hogy ezzel is foglalkozni kell a szervezetfejlesztési folyamat során.

„A Magyar Természetbarát Szövetség Küldetése:

- A természetben űzhető, nem motorizált szabadidősportok szabad művelésére alapozó független és objektív szervezet.
- Az egészséges életmód, a rendszeres mozgás iránti igény kialakítása és általánossá válása.
- A természet védelme és a biológiai sokféleség megőrzése.
- Az ember és a természet harmóniájának elősegítése
- A magyar természetjárás bekapcsolása a nemzetközi vérkeringésbe.
- Lehetőséget, ismereteket, eszközöket nyújt az aktív turizmus elterjesztésében,
- a természetjárás társadalmi érdekképviselőjének ellátása,
- a természetjárás szakmai fejlesztésének biztosítása,
- a természetjárás népszerűsítése és gyakorlásának elősegítése, a fejlesztési célok meghatározása és megvalósítása. „

Program

Adatbázis
Híradó
Tagsági igazolvány
Szolgáltatások rendszere
Nemzetközi kapcsolatok
Érdekérvényesítés
Projektiroda
Év vidéke
Támop
Nordic Walking
Együttműködő partnerek
Gödöllői térkép
TOCS
Gyalogtúrázók találkozója
Új székház
Belvárosi szolgáltató, ügyfélszolgálati iroda és üzlet
Vándortábori rendszer
Szakágak felélesztése
Az apparátus munkamegosztása
Kommunikáció
Média
honlap
Fiatalok
Sporteszközök bérlése (kerékpár, kenu, stb.)
Ifjúsági szállás
Túravezető képzés
Pedagógusképzés
Fotós, újságíró képzés
Szabadegyetem
Kiállítások
Új irányzatok (geo, lovas, stb.)
Természetvédelem, zöld